

**ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
МП „МИТНИЧЕСКИ И ДАНЪЧЕН КОНТРОЛ“
РЕДОВНО И ЗАДОЧНО ОБУЧЕНИЕ**

**Програмата за държавен изпит е утвърдена с
Протокол №6/17.02.2026 г. на Факултетния съвет на
Стопанския факултет и влиза в сила за випуск 2025/2026 г.**

ЧАСТ I: МИТНИЧЕСКИ КОНТРОЛ

1. Историческо развитие на митническия контрол в България. Цели, структура, функции, задачи и правомощия на митническите органи в Република България.
2. Организация на дейността на Граничните контролно-пропускателни пунктове (ГКПП) на външните граници на ЕС. Видове граничен контрол. Взаимодействие между митническите органи и други институции по повод организацията и реализирането на митнически контрол.
3. Същност на митническия контрол. Субект, обект и предмет на митническия контрол. Характер на контролното правоотношение. Териториален обхват на митническия контрол. Митнически проверки.
4. Основни видове и форми на митническия контрол – документарен контрол, фактически контрол, технически контрол. Предварителен, текущ и последващ митнически контрол.
5. Митнически контрол върху митата и тарифното класиране на стоките. Митнически контрол върху преференциалния и неpreferенциалния произход на стоките.
6. Митнически проверки на стоки, пътници и превозни средства. Митнически контрол на кораби, на международни влакове, на въздухоплавателни средства.
7. Митнически контрол на международни пощенски пратки. Митнически контрол върху внасянето, изнасянето и транзита на живи животни и защитени видове. Митнически контрол с оглед защита на правата върху интелектуалната собственост.
8. Валутен митнически контрол. Митнически контрол върху акцизни стоки. Митнически контрол при прилагане на разпоредбите за данъка върху добавената стойност.
9. Нарушения на митническото законодателство. Административнонаказателни разпоредби в ЗМ. Нарушения на акцизното законодателство. Административнонаказателни разпоредби в ЗАДС. Нарушения на валутното законодателство.

10. Превенция и противодействие на корупцията и други неправомерни деяния в митническата администрация.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Мадански, Цв., И. Ставрева, Основи на митническия контрол, УИ „Свети Климент Охридски“, 2017 г.
2. Мадански, Цв., Митнически регулации и икономически аспекти на вноса на стоки в Европейския съюз, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2021 г.
3. Мадански Цв., Фактори за ефективност на митническия контрол върху трафика на фалшифицирани и пиратски стоки, нарушаващи права на интелектуална собственост, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2019 г.
4. Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2013 година за създаване на Митнически кодекс на Съюза
5. Регламент (ЕС) № 608/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 година относно защитата на правата върху интелектуалната собственост, осъществявана от митническите органи
6. Регламент (ЕС) 2018/1672 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 година относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1889/2005 (в сила от 3 юни 2021 г.)
7. Закон за митниците
8. Валутен закон

ЧАСТ II. МИТНИЧЕСКИ РЕЖИМИ И ПРОЦЕДУРИ

1. Източници на правото на ЕС. База данни Eur-lex. Митническо законодателство на ЕС.
2. Митнически процедури по подаване на обобщена декларация преди въвеждането на стоките на митническата територия на ЕС.
3. Митнически процедури по въвеждането, представянето, разтоварването на стоките и подаване на декларация за временно складиране.
4. Митническо представителство. Права и задължения на субектите, участващи в митническия процес. Митническа документация. Решения на митническите органи. Обезпечаване на потенциално или съществуващо митническо задължение.
5. Поставяне на стоките под режим. Видове деклариране.
6. Митнически режим „транзит“. Несъюзен и съюзен статус на стоките.
7. Митнически режими „митническо складиране“ и „свободни зони“. Митнически режим „активно усъвършенстване“.
8. Митнически режим „пасивно усъвършенстване“. Митнически режим „временен внос“. Митнически режим „специфична употреба“.
9. Извеждане на стоки от митническата територия на ЕС. Митнически режим „допускане за свободно обращение (внос)“.
10. Митнически процедури, прилагани за стоки под покритието на карнет ТИР. Условия и ред за предоставяне на статус на одобрен икономически оператор.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Мадански, Цв., И. Ставрева, Основи на митническия контрол, УИ „Свети Климент Охридски“, 2017 г.
2. Мадански, Ц., Митнически регулации и икономически аспекти на вноса на стоки в Европейския съюз. Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2021 г.
3. Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2013 година за създаване на Митнически кодекс на Съюза
4. Делегиран регламент на Комисията (ЕС) 2015/2446 от 28 юли 2015 година за допълнение на Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на подробни правила за някои от разпоредбите на Митническия кодекс на Съюза

ЧАСТ III. ДАНЪЧНА И МИТНИЧЕСКА ПОЛИТИКА НА ЕС

1. Историческо развитие на ЕС. Обща данъчна политика на ЕС.
2. Косвено данъчно облагане. Обща система за данъка върху добавената стойност в ЕС.
3. Ставки на ДДС в ЕС. Облагане с данък върху добавената стойност в Република България.
4. Облагане с акциз в ЕС. Специфика при облагането с акциз на алкохол и алкохолни напитки. Специфика при облагането с акциз на тютюн и тютюневи изделия. Специфика при облагането с акциз на енергийни продукти и електрическа енергия.
5. Данъчни складове. Движение на акцизни стоки.
6. Митническа политика на ЕС. Инструменти на митническата политика.
7. Митнически съюз на ЕС.
8. Облагане с мита. Обща митническа тарифа на ЕС.
9. Принципи при определяне на тарифното класиране на стоките.
10. Допускане за свободно обращение и крайно потребление на стоки, които са предмет на освободена доставка по ДДС за друга държава-членка на ЕС.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Мадански, Ц., Актуални въпроси на косвените данъци, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, София, 2022 г.
2. Мадански, Цв., И. Ставрева, Основи на митническия контрол, УИ „Свети Климент Охридски“, 2017 г.
3. Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност
4. Закон за акцизите и данъчните складове

ЧАСТ IV. ДАНЪЧНО ПРАВО

1. Въведение. Правна система на Европейския съюз, национална правна система и данъчно облагане. Данъчна политика. Тенденции. Европейски семестър. Собствени приходи на бюджета на ЕС.

2. Актуални въпроси в областта на европейската и националната правна рамка и данъчното облагане. Международни инициативи и тяхното влияние върху националното материално и процесуално данъчно право.
3. Проектът BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) и влиянието му върху правото на ЕС и др. Тенденции в координирането на корпоративното данъчно облагане. Данъчно облагане на цифровата икономика.
4. Данъчното облагане в България. Данъчна система. Отделни видове данъци.
5. Правен режим на косвените данъци. Данък върху добавената стойност. Акцизи. Данък върху застрахователните премии. Практика на националните съдилища и на Съда на ЕС.
6. Правен режим на преките данъци. Корпоративен данък. Данък, удържан при източника. Данък върху разходите. Алтернативен на корпоративния данък. Данък върху доходите на физическите лица. Практика на националните съдилища и на Съда на ЕС.
7. Правен режим на данъците, постъпващи в местните бюджети. Патентен данък. Данък при придобиване на имущества по възмезден начин. Данък при придобиване на имущества по дарение. Туристически данък. Данък върху наследствата. Данък върху превозните средства. Данък върху недвижимите имоти.
8. Правомощия на органите по приходите и публичните изпълнители по повод, установяване, обезпечаване и събиране на държавни и общински публични данъчни вземания. Данъчен финансов контрол. Правна рамка. Национална агенция за приходите. Общинска администрация. Агенция „Митници“. Общ преглед на различните проекти за административно сътрудничество и обмен на информация.
9. Данъчен процес. Производства. Последни промени в ДОПК и АПК.
10. Спогодби за избягване на двойното данъчно облагане (СИДДО) - същност и основни принципи. Прилагане. Многостранна конвенция за промяна на данъчните спогодби (СИДДО). Прилагане на мерките по проекта BEPS. Същност на Многостранната конвенция (MLI) и взаимодействие с данъчните спогодби.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Дулевски, С. Международно данъчно право. София: Сиела, 2024.
2. Мадански, Ц. Актуални въпроси на косвените данъци. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2022. ISBN 978-619-245-239-1.
3. Михайлова-Големинова, С. Относно някои тенденции в позитивната и негативната данъчна интеграция в корпоративното подоходно облагане. *Общество и право*, 2024.
4. Чилова, Н. Данъчно право. София: Университетско издателство на УНСС, 2023.
5. Учебно помагало по данъци и мита. Стопански факултет, 2021. ISBN 978-954-9399-65-3. Достъпно на <https://elearn.uni-sofia.bg/mod/resource/view.php?id=675067>
6. Lang, Michael (ed.). *Introduction to the Law of Double Taxation Conventions*. Wien: Linde Verlag, 2021.

7. Lang, Michael (ed.); Pistone, Pasquale; Schuch, Josef; Staringer, Claus; Rust, Alexander; Kofler, Georg; Spies, Karoline. *Introduction to European Tax Law: Direct Taxation*. 8th ed. Wien: Linde Verlag, 2024.
8. Колектив на Стопанския факултет, Учебно помагало по данъци и мита, София (2021), ISBN 978-954-9399-65-3:
<https://elearn.uni-sofia.bg/mod/resource/view.php?id=675067>

ЧАСТ V. КОНТРОЛ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕС

1. Бюджет на ЕС (ДФЕС чл. 310-325 Финансови разпоредби). Методи на управление на бюджета на ЕС (финансов регламент). Многогодишна финансова рамка на ЕС. Собствени приходи на бюджета на ЕС. Разходна и приходна част на бюджета на ЕС.
2. Европейска правна рамка за програмен период 2021-2027 г. Европейски и национални стратегически документи. Правна рамка (европейска и национална) по програмни периоди.
3. Институционална рамка на управлението и контрола на средствата по фондовете на Европейския съюз в режим на споделено управление. Функции, компетентност и правомощия на участващите субекти. Взаимоотношения и видове контрол и одит.
4. Държавни помощи. Правна и институционална рамка. Контрол и оценка за съответствие със законодателството в областта на държавните помощи и прилагане на режима на държавните помощи.
5. Защита на финансовите интереси на ЕС. Институционална и правна рамка.
6. Нередности. Финансови корекции. Борба с измамите. Основни понятия.
7. Нередности и измами. Правен режим на установяването и събирането на финансови нередности със средства от европейски програми.
8. Контрол за законност на управлението на средствата от Европейския съюз. Средства за правна защита на бенефициерите.
9. Финансови инструменти. Фонд на фондовете в България.
10. Управление на устойчиви инвестиции и финанси. Роля на банките в процеса на управление на средствата от ЕС.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Михайлова-Големинова, С. Управление и контрол на средствата от Европейските фондове при споделено управление. София: Сиела, 2024.
2. Пенев, С. Финансово право. Обща част. Учебен курс. Второ прераб. и доп. изд. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2025.
3. Пенев, С. Финансово право. Специална част. Учебен курс. Второ прераб. и доп. изд. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2025.
4. Mihaylova-Goleminova, S. et al. *Corporate and Financial Law Handbook*. Sofia: Ciela, 2024.

м. февруари 2026 г.